

PS van een redacteur

Eind goed, al goed, door Jaap A. van Vliet

Eigenwijze man met stinkvoeten op de bon geslingerd

AMSTERDAM – Een 56-jarige bezoeker van een opvanghuis voor daklozen in Nijmegen is dinsdag op de bon geslingerd voor zijn stinkvoeten, meldt de politie woensdag. De Nijmegenaar trok bij binnenkomst zijn schoenen uit, hetgeen volgens het personeel tot een ondraaglijke lucht leidde. Toen de bezoeker weigerde het schoeisel weer aan te trekken en evenmin het pand wilde verlaten, werd de politie ingeschakeld. Ook de opgetrommelde agenten wisten de man, ondanks diverse waarschuwingen, niet op andere gedachten te brengen, waarop zij besloten hem mee te nemen naar het bureau. Daar heeft de 56-jarige Nijmegenaar een proces-verbaal gekregen voor het niet voldoen aan een ambtelijk bevel.

Dit bericht stond een paar weken geleden in de krant. Velen hebben hier misschien snel overheen gelezen, het schouderophalend of met een glimlach aan zich voorbij laten gaan. Maar het lijkt mij, gezien de ernst van de zaak, dat een nadere exegese van dit bericht op zijn plaats is.

Het bericht gaat over een man die zonder twijfel veel problemen heeft. Wellicht is er sprake van psychiatrische problematiek en is hij op maatschappelijk en relationeel gebied gedepriiveerd. Uit het bericht valt in elk geval op te maken dat hij een tekort heeft aan enkele essentiële zaken om een zelfstandig leven te kunnen leiden. Om de een of andere reden is hij namelijk op zoek naar onderdak (want hij heeft zich gemeld in een opvang voor daklozen) maar is hij niet in staat om adequaat om hulp te vragen (want hij heeft zijn schoenen uitgetrokken en daarmee de hulpverleners tegen zich ingenomen). Hij is ook nog eens eigenwijs (ook daarmee heeft hij de hulpverleners tegen zich ingenomen, want eigenwijs zijn hulpverleners liever zelf). Toch, in zijn gedrag opereert hij wel degelijk als een hulpvrager. Alleen kan hij zich moei-

lijk aanpassen aan de verwachtingen die de hulpverleningsinstelling heeft van de manier waarop die hulp gevraagd moet worden. Het verrassende eind van het bericht is dat hij op het politiebureau terecht komt en een proces-verbaal oploopt vanwege het *niet voldoen aan een ambtelijk bevel*. Hoe is het mogelijk! Zo is hij, behalve een dakloze hulpvrager, ook nog klant van Justitie geworden. En zo wordt hij met een extra probleem opgezadeld, terwijl de problemen waarmee hij zich meldde nog op geen enkele manier bespreekbaar zijn gemaakt, laat staan aangepakt of opgelost. Hoe zal dit aflopen?

Uit het onderzoek *Kwetsbare mensen over samenhang in de zorg* blijkt dat de hulpverlening zich vaak geen raad weet met sociaal kwetsbare mensen die zich niet aan de regels van de hulpverlening houden, die niet consequent zijn in hun keuzes, zich passief en afwachtend opstellen en die geen inzicht hebben in de routines van de hulpverlening. Zij worden structureel overvraagd ten aanzien van de aanwezigheid van 'motivatie' voor begeleiding of behandeling, het kunnen verwoorden van een hulpvraag en het kunnen kiezen voor de aangeboden hulp. Door hen de noodzakelijke hulp te onthouden wordt hun gedrag in toenemende mate overlastgevend en kan proces-verbaal op proces-verbaal gestapeld worden. (Zo is voor een mij bekende dakloze patiënt in mijn woonplaats 'beleid' ontwikkeld om hem zo veel mogelijk te bekeuren. Bijvoorbeeld als hij door een rood voetgangerslicht oversteekt, wat iedere 'gewone' Arnhemmer straffeloos praktiseert.) Uiteindelijk kunnen zij dan periodiek een tijdje de bajes in. Begonnen als patiënt of hulpvrager worden zij ten onrechte behandeld als crimineel en bestempeld tot veelpleger. Opsluiten, drillen, onderdrukken, afpakken, verwijderen en uitsluiten zijn sleutelwoorden die daarbij horen.

En zo wordt een eigenwijze man met stinkvoeten toch nog onder dak geholpen. Bij Justitie.